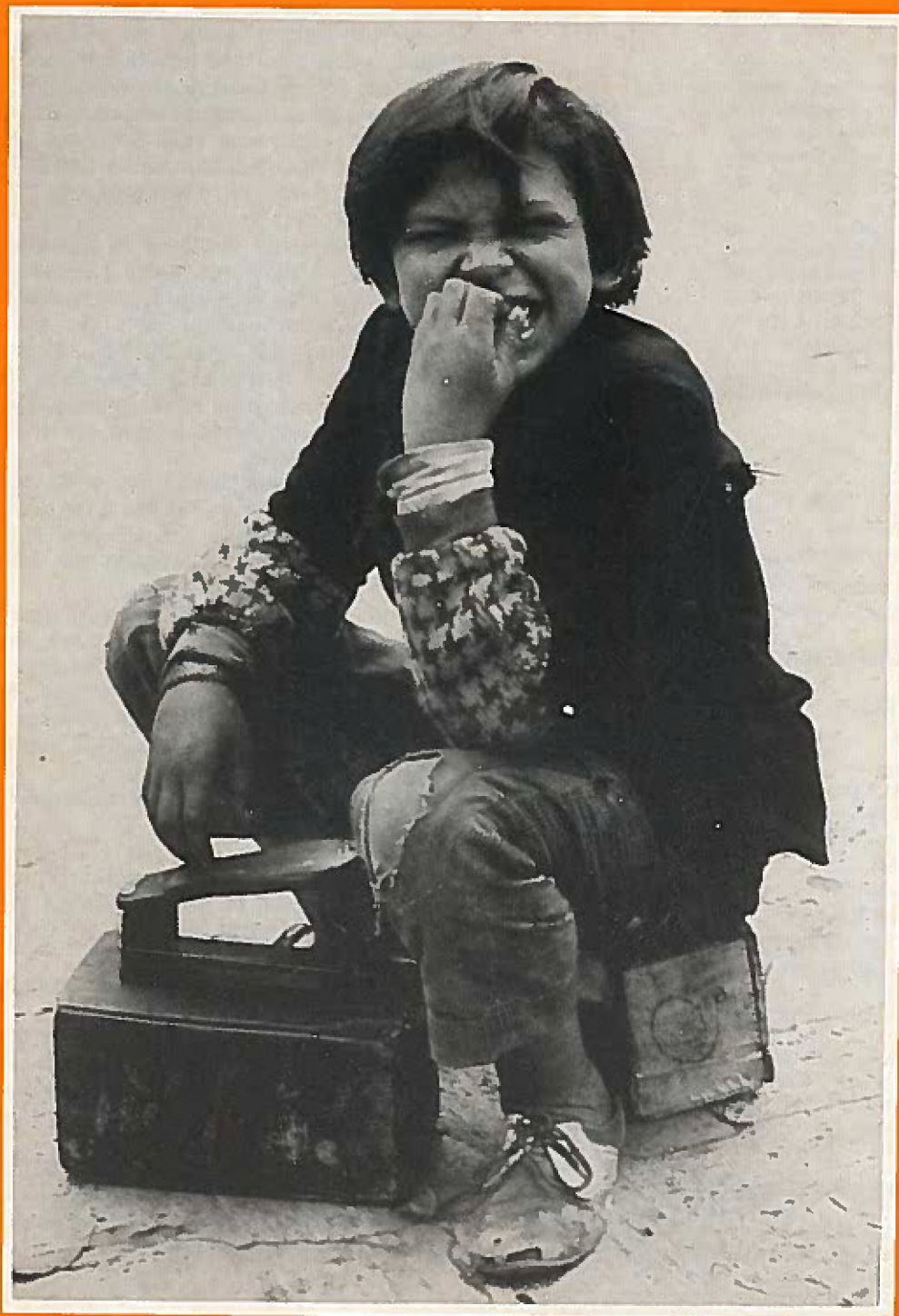

CHILE BULLETINEN

Ärg 11 — Nr 4-1984 — Pris 10 Kr

CHILE:

2 miljarder dollar i skuld!

Vem betalar?

/sid 10

SKJUTER PRÄSTER...

/sid 5

CHILEKOMMITTEN

Address: Box 622, 101 28 Stockholm

Telefon: 08-40 53 04

Besöksadress: Barnängsgatan 23

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile. Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen.

Insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommitténs plattform är: BEKÄMPA IMPERIALISMEN, STÖD MOTSTÅNDET, BOJKOTTA DIKTATUREN, FRIGGE DE POLITISKA FÅNGARNA, STÖD DET CHILENSKA FOLKET'S KAMP FÖR SOCIALISM, STÖD ARBETARRÖRELSEN I CHILE.

Insamlingar:

Pg 65 39 28-2 Chilekommitténs solidaritetsfond

Pg 88 72 33-5 Chilekommitténs kampfond. Konto för löpande verksamhet, etc.

CHILEBULLETINEN

ISSN 0345-2050

Telefon: 08-40 53 04

Ansvarig utgivare: Margareta Björling
Redaktion: Margareta Björling, Ingvar Enghardt, Sigyn Ohlsson.

Layout: Eva Källsäter

Repro och sättning: Carlos Mejías

Pressläggning: 18 december 1984

Tryckeri: IMAGE, Stockholm

Prenumerationspris: 40 kr för 4 nummer framåt.

Stödprenumeration: 100 kr för 4 nummer.

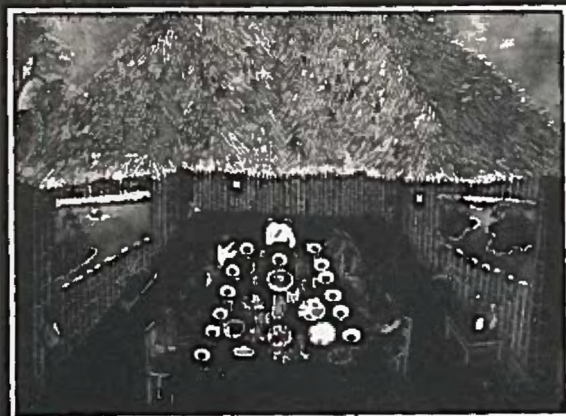
Betala på postgiro 50488-6, Chilebulletinen. Ange från vilket nummer prenumeration skall börja.

Adressändringar sändes till: Chilekommittén, Box 622, 10128 Stockholm.

EVANGELIET FRÅN LATINAMERIKA

BÖNDER FRÅN SOLENTINAME MÅLAR OCH BERÄTTAR

Samlad av Ernesto Cardenal

Trenden eller folkviljan?

Två val har nyss stått i fokus för världens intresse: det stora USA och det lilla Nicaraguas.

Båda i November. I båda var utgången given på förhand. Den sittande USA-regeringen har lyckats få loss investeringskapital genom en frikostig skattesänkning för de redan besuttna och jättebolagen och genom att sätta fart på kapprustningen och därmed på de sk hjulen. Nu skulle solsystemet amerikaniseras!

För att massmedia skall ha något att tugga på viftar man med bolsjevikspöket så fort tillfälle bjuds. Det var så Grenada blev rubriker stora nog att dölja skändligheterna mot dess invånare.

Den avdankade Hollywood-pistoleron fick sig ännu en period i Vita huset. Även i Nicaragua var utgången given. Men inte tack vare ett överflöd på PR-pengar, en världsfrälsarmytologi eller ens ett särdeles lyckat program. Nej, här stod ett folk enat på fast mark – sin egen! Det tänkte inte kröka rygg under främmande fogdar än en gång. Så enkel var det. Det var detta valet skulle visa. Det handlade inte om trender, ledarcharm och snabba pengar.

Skomakarsonen Daniel fick ändå nära 70 procent av presidentrösterna på FSLN:s program. 80 procent av de registrerade köade vid urnorna. Många måste avstå, då de mobiliserats till fronten och höll vakt i oländig terräng mot lejda mördare.

Annat var det i USA. 47 procent gitte inte ens ta bilen till vallokalerna. Skit samma, vad fanns det att välja på? Nothing worth the trouble... Av den röstande halvan valde 53 procent Reagan. Med en fjärdedel av folket bakom sig kan mr Reagan trycka på holo-caust-knappen. Valet i Nicaragua betecknade han som en fars. Amerikaner är gåtfulla...

Den 6 november tog alltså imperiet ännu ett kliv i samma farliga riktning. Den 6 november tog även "soldaten" Augusto Pinochet i Chile ett kliv – i samma riktning... Införde belägringstillstånd! Ett sista ynka försök från en sönderfallande diktatur att tvinga sin ordning och laglydnad på ett folk som inte förstår sitt eget bästa.

– Ner med tyrannen! ropar folket, nu mera enat än någonsin under ett decennium.

– Jag sitter kvar, vad de än tycker, fräser tyrannen.

Och visst kan vi få uppleva ännu några turer i detta sorgliga spel, för IDB och Valutafonden tycks inte ännu vara beredda att ge upp sin häst. Trots USA-kongressens betänkligheter.

I detta nummer av ChB möter du den folkliga mobiliseringen i såväl Chile som Nicaragua och El Salvador.

Solidaritetsrörelsen för Latinamerikas folk har mycket kvar att göra. Kom med du också!

SOLIDARITETS-
FONDEN STÖDJER JUST NU
UNGDOMSPROJEKT I CHILE

◀ EVANGELIET FRÅN LATINAMERIKA – Bönder från Solentiname målar och berättar. Förlaget Hjulst. Samlad av ERNESTO CARDENAL. Med kommentarer av HELMUT-FRENTZ, biskop i Chile under Allendetid. Översatt av PETER LANDELIUS och ESTRID TENGGREN. 72 sid, färgill, inb, 20x18 cm.

— BESTÄLL FRÅN CHILEKOMMITTEN. 78> Inkl portol

innehåll

- 2 Ledare
- CHILE
- 4 Kamp och repression
- 8 — Krossa de grönklädda!
- 10 Utlandsskulden — eller hur man plundrar ett land
- 12 SEPTEMBER-KAMPANJEN i foto
- 14 Med vänort i Chile...
- 15 — Som att hamna på tippen

- NICARAGUA
- 16 Valet mot Reagan
- 18 CIA-handbok i psykologisk krigföring
- EL SALVADOR
- 19 Duarte erkänner gerillan
- 20 Debatt: Contadorgruppen
- 21 NYHETER & KOMMENTARER
- 22 KULTUR: Violeta Parra
- 24 Jag vill tacka livet

KAMP OCH REP

Protestdagarna under förra året och början av 84 hade inte gett vad många hoppats. Missmodet spred sig. Då visade diktaturen åter sitt mest bestiala förakt för liv och moral...

Han är blek och talar lågmält, mannen framför oss. Säkert är han tröttad av att repetera sin historia så många gånger. En otäck, gastkramande, ofattbar historia.

— Men jag måste för dom andras skull, säger Héctor Enrique Muñoz Morales, 27 år, flykting i Sverige sedan augusti -84.

— Jag vaknade till och såg hur de släpade iväg Maria Loreto mot bilen, medan dom slog och sparkade henne i huvudet. Jag hörde inte ett ljud ifrån henne, sedan förlorade jag medvetandet.

Det var sista gången han såg sin livskamrat, där i lampskenet i parken.

— Jag vaknade till igen, såg ingen människan men upptäckte något som fräste och glödde. Jag fattade att det var en stubintråd.

Han vräker undan paketet som ligger vid hans sida. Stubinen lossnar. Reser sig med igensvullna ögon, blodig och blåslagen. Han har legat i närheten av en kraftledningsstolpe. Han känner igen stället: bergsparken San Cristóbal mitt i Santiago. Han trevar sig ner mot staden, han måste ha hjälp. Det är kanske vid tred tiden på natten. Knackar på bommade dörrar och möts av arga tillmälen. Han försöker stoppa en taxi. Förgäves.

Plötsligt stannar en polisbil. Héctor får fram att han blivit rånad. De tar honom till närmaste sjukhus. Lyckligtvis uppfattar man inte hans rätta namn vid inskrivningen. Det räddar säkert hans liv.

Det är den 17 maj.

Han läser i tidningarna att hans vän, Jorge Muñoz har dödats vid en "sammandrabbning".

Den 18:e står det om en kvinnlig "terrorist" som misslyckats med att spränga en kraftledning i Pudahuel, en förstad norr om Santiago. Hon hade sprängt sig själv! Vem är hon? Héctor anar.

4 Chilebulletinen

Begravningsståget den 7 september för den mördade prästen André Jarlan formade sig till en demonstration med flera tusen deltagare. Jarlan var fransman men hade levt i Chile under många år. Han var mycket älskad av det fattiga folket.

CNI, säkerhetstjänsten, hade redan börjat leta efter honom. "Hans" dynamit hade ju inte exploderat. Razzia och övervakning av hemmet. Den 21 maj skrivs han ut och uppsöker genast kyrkans rätts hjälp.

Den 25 maj släpper polisen namnet på den kvinnliga "terroristen": Maria Loreto Castillo Muñoz.

Kyrkan ordnar presskonferens och Héctors vittnesmål kommer ut i hela Chile, i hela världen. Denna enkla familj hade som så många andra blivit offer för den avgrundsterror som CNI, Chiles säkerhetstjänst, "med licens att döda", sysslar med.

Familjen Muñoz Castillo levde av en liten speceributik i Dávila. Han var verksam i kyrkans ungdom. Den här kvällen den 16:e hade de köpt en påse pom-

me frites och var på väg hem till de tre barnen när ett par bilar bromsade in och tre män med k-pistar kastade sig över dem, slog ner dem, drog in dem i sin skåpbil och tejpade för deras ögon.

Han berättade om brutal tortyr med hetsiga förhör och hur de två samma natt föstes in i en bil och kördes iväg till en plats, med utsikt över Santiago, där man tänkte spränga dem — som "terrorister".

Här hade nu Chiles folk svart på vitt. Det fanns inga tvivel längre! Människor som vem som helst: *en av dem*, var bara en "terrorist". Vreden började koka och modet kom tillbaka hos många som känt villrådighet, sedan protestdagarna under förra året och början av -84 uttömt sin kraft utan

att ha lett till regimens fall eller ens vacklan.

• • •

Saker började hända:

1 augusti. Representanter från MDP, Socialistblocket och Demokratiska Alliansen och till och med högerpartiet, "Derecha republicana" proklamerar att de tillsatt en "samförståndsstyrelse". På presskonferensen uppmanas chilenska folket att "genom generösa ansträngningar verka för enhet". "Det är inte nödvändigt med en ideologisk överenskommen efter om målen och skillnaden mellan gruperna bara kan realiseras i demokrati och frihet".

Man lägger fram en plan för nya protestdagar och stöder tanken på generalstrejk. Förstå åtgärd skulle bli att delta i den nationel-

RESSION

la "protestdag för livet" den 9 augusti, som hade utlysts av kardinal Silva Henriquez med anledning av dynamitmordet.

Högerpartiet, (en fraktion av Nationalistpartiet), ville visserligen arbeta inom nuvarande författning men flytta fram valen till nästa år och behålla Pinochet till 1989, trots att han är "bisarr".

Pinochet hade alltså inte lyckats skrämma ens högern från samarbete med "kommunismen". Inrikesminister Jarpa, en gång ordförande för Nationalistpartiet, måste nu lyda sin husbonde och säga: "Krigsmakten följer strikt författningen". Pinochet själv morrar: "Inte går det att lämna över landet från en dag till en annan. Jag sitter kvar vare sig de vill eller inte".

Den 9 augusti. Redan tidigt samlas folk på Santiagos gator. Spontant börjar man sjunga Violeta Parras "Gracias a la vida" ("Jag vill tacka livet"), som är dagens symbol. Radio Cooperativa och Radio Chilena manar till deltagande.

Polisen kan inte låta ofogget pågå lång stund utan börjar hugga in på de sjungande människorna. Många skadas svårt.

På eftermiddagen samlas tusentals människor. Utanför katedralen mitt i stan, med tända ljus och röda nejlikor i händerna.

Från estraden talar strax ledare från hela oppositionen. Gamle fackföreningsledaren Clotario Blest; doktor Manuel Almeyda, MDP; Gabriel Valdés, Kristdemokrat; Enrique Silva från AD; advokat Fabiola Letellier från CODEPU, o s v. I övrigt

bara ljus, blommor och ropen "Por la vida" (För livet).

Denna mäktiga protestdag hölls på samma sätt i andra städer och byar i landet. I Valparaiso anfördes människorna framför katedralen av polis med hundar. På kvällen släckte folk i hela landet ljuset i hemmen. Oppositionsradion sände budskapet från Cardinal Silva Henriquez: "Hatet förnedrar vårt land".

"Tysta majoriteten"

Pinochet intervjuades i veckan som följde av New York Times: "Min regering har förtroendet från den tysta och lugna majoriteten", förkunnar han. Vidare: "Demokrati är alltför lätt att infiltrera och förstöra". Tydligare kan ett inkräkt högmot och förakt för medborgarna inte demonstreras.

September är Chiles politiskt "hetaste" månad. Då infaller militärregimens årsdag, 11 september, men också den 4 september då Allende valdes till president. Oppositionen valde i år att inte förlägga sina aktioner till den 11. Det skulle i stället bli två protestdagar. En "aktiv" den 4 september och en "inaktiv" den 5 september. Den 4, var avsedd för möten med fackliga, politiska, student- och massorganisationer och med "kastrullkonserter" på kvällen. Den 5 avsågs en övning för kommande generalstrejk; man skulle stanna hemma. Inte skicka sina barn till skolan och heller inte handla i butikerna.

Inrikesminister Jarpa lade redan 1 september in om arresteringsorder för CNS-ledaren Manuel Bustos "för att ha kallat till strejk".

Inför protestdagarna meddelar Pinochet att han inrättat ett "specialkommando för upprorsbekämpning". Svarta bilar, skarp ammunition. Leds av löjtnant Guillard. Det är närmast en institutionalisering av Jarpas "dödskvadroner".

Barrikader har redan byggts och skyddsrum grävts ute i fattigkvarteren.

I veckohelgen försöker 7 exilerade att återvända. De avisas på flygplatsen vid två tillfällen. Holland och Frankrike protesterar.

4-5 september. Nationella protestdagar. För tionde gången. Hela oppositionen står bakom.

Tisdag fm: jättedemonstration i Santiagos centrum, leds av representanter för partier, fackliga-, student- och medborgarrätsorganisationer. Polisen till häftigt angrepp. Rodolfo Seguel skadad, Andrés Zaldivar (kristdemokraternas internationella ordf) arresteras. Jarpa ingriper för att få honom loss, innan skandalen växer.

Radio Cooperativa och Chilena får ej sända nyheter och journalister i oppositionspressen dödsshotas på telefon.

I población La Victoria (90 000 invånare) dödas en yngling när han på morgonen stiger ut för att gå till skolan.

På kvällen kör ett "specialkommando" (svart bil) upp framför fönstret hos padre André Jarlan, La Victorias omtyckte församlingspräst. Han sitter vid sitt skrivbord med bibeln uppslagen och läser Ps 129: "Ur djupen ropar jag till Dig o Herre..."

Specialkommandot skjuter två skott som träffar Jarlan i huvudet.

Tärgasen ligger tungt utmed de mörklagda gatorna hela onsdagsnatten.

Fredagens sorgemässa i Katedralen formar sig till ännu en protestdag med tiotusentals deltagare. Befolkningen besvarar nu polisens provokationer med samma mynt.

Protesten var spridd i hela landet. Veckans facit: 10 döda, 100-tal sårade.

Oppositionen säger att det var "en fullkomlig framgång", trots att den arbetsnedläggelse, som man manat till den 5, fick dålig uppslutning. Studenterna strejkade till 90 procent, och detaljhandeln hade stängt.

Kristdemokratiska internationalen (53 partier) sände protestbrev.

Det kom ändå till demonstrationer den 11 september, men inte ens regimens trognaste anhängare gitte eller vågade hissa flaggan den 11 september. "Pinocho" höll ett radiotal, det var allt.

▷ 4 oktober. Sex gruvarbetare i Rancagua återupptar hungerstrejk på obestämd tid. Samma arbetare hungerstrejkade i maj, i 27 dagar. Gruvbolaget bedrog dem med löfte om återanställning.

5 oktober. I Vatikanen har påvens speciella förhandlare, Monseñor Samore, fått Chile och Argentina att enas om en överenskommelse om Beaglesöarna. Chilenska marinen motsätter sig starkt avtalet som bara ger

Chile en remsa på 12 sjömil i Atlanten till Kap Horn. De vill ha 200 sjömil till sydpolen. Amiral Merino i regeringen skyller på Pinochet.

• • •

7 oktober. Bomb exploderar vid en kyrka i Punta Arenas. Kyrkan och församlingshuset raseras. Man hittar köttslamsor av en dödad människa och ett ID-kort. En militär! Händelsen upprör landet.

Kyrkan gör politiska uttalanden för första gången.

• • •

22 oktober. CNT (Nationella arbetarkommandot) utlyser protestdagar till måndagen den 29 oktober och en *generalstrejk* till tisdagen den 30 oktober. Detta är första gången som oppositionen når total enighet. Alianza Democrática nöjer sig visserligen med att "solidarisera sig".

Strejken kallas "nationell och folklig" för att alla skall kunna delta: arbetare, arbetslösa, husmödrar, pobladores och studenter.

Redan i veckoslutet innan protestdagarna börjar regimen med repressiva aktioner. Minst 500 personer

arresteras, många av dem ledare för pobladores och oppositionsaktivister. Systematiskt söks de upp i sina bostäder om natten av uniformerad eller civilklädd polis. Tvåhundra lastas i busar och fraktas 50 mil till koncentrationslägret Pisagua i öknen i norra Chile, känt för alla summariska avrättningar som militärregimer utfört där.

• • •

29 oktober, måndag. Protestdag. Brinnande barrikader i kåkstäderna. Polisen skjuter urskilningslöst bland träbarackerna. De våldsamma sammandrabbningarna sprids också till medelklassområdena.

Åtta döda rapporteras, hundratals skadade. Befolkningen går beslutsamt till motattack. Många poliser blir mörbultade, deras bilar och vattenkanoner vältas och knäcks.

Detta var början till allmänt uppror, säger MDP. Inget tvivel det var MDP:s dag!

Tisdag den 30 oktober. Generalstrejk! Stor uppslutning. Arbetarna i de strategiska industrierna, dvs koppargruvorna, olje- och elindustrin maskar. De hotas

av omedelbart avsked vid protester. Kollektivtransporterna ligger nere till 90 procent. Akeriägarnas ordförande uppskattar att 5 000 lastbilar står stilla. 70 procent av detaljhandeln håller stängt speciellt i ytterområdena.

Gå samman!

Manuel Rodríguez, gruvarbetare och kommunist, en av CNT:s ledare sa efteråt: "Det här var första gången på dessa elva år. Dom som inte strejka är dom som inte har arbete. Nu hoppas vi på att oppositionen går samman..."

Manuel Bustos, kristdemokrat, CNT:s ordförande sa: "De obeslutsamma och de politiska grupperna måste ta klar ställning. Den här strejken visar att arbetare på ordnat och fredligt sätt kommer att återupprätta frihet och rättvisa här i landet".

Rodolfo Seguel, CTC: "Regimen riskerar allmänt uppror". Han citerade CNT:s uttalande: "Chile låter sig inte längre regeras av hot och våld. Arbetarna har tagit ett orubbligt beslut att driva på mobiliseringen. Det är dags att sätta sig ner och dra upp riktlinjerna för framtiden".

COFOFAM, arbetsgivarorganisationen medger att en stor del av industrin stått stilla.

Slut med dialogen

Ett hundratal journalister i Santiago demonstrerar mot de aviserade censurerna. De överfalls med vattenkanoner och tårgas. Kameror och bandspelare slås i kras. Fyra arresteras och förs till militärdomstolen.

Pinochet radiotalar redan på måndagskvällen innan generalstrejken från sitt sommarviste i badorten Viña del Mar. Han var inte för "dialog". Undantagstillstånd hade införts och han hotade att återinföra belägringstillståndet. Polisen hade fått "maximal handlingsfrihet för att upprätthålla den medborgerliga ordningen".

Ordningsfacit: Tisdag: 8 döda, 20 allvarligt skadade.

• • •

1 november. En kraftig bomb exploderar utanför Santiagos internationella mässa där Pinochet just

är på besök. 25 meter järnvägsräls rivs upp men tyrannen klarar sig.

7 november. Tolv chilenska biskopar befinner sig sedan en vecka i Rom inbjudna av påven för att sammanträffa med exilchilenska representanter.

Härför förbjuds Vicaría de la Solidaridads juridiske chef Monseñor Ignacio Gutiérrez, en spanjor men som verkat i Chile i tolv år, att återvända till Chile. Alltså landsförvisad!

Med detta möte som förövändning inger inrikesminister Jarpa sin avskedsansökan; hela kabinettet avgår med honom. Pinochet återinsätter samtliga utom en.

Samma dag införs censur för all politisk rapportering. Sju av oppositionens veckotidningar stängs, bl.a. Análisis. Kristdemokratiska tidningen Hoy ställs under förhandscensur och får inte lämna vita luckor. All "politisk information" är förbjuden i massmedia. Diktaturen försöker täppa till alla andningshål för oppositionen, men folket ger sig inte så lätt den här gången. De förbjudna tidningarna startar en daglig stencilrad nyhetsbulletin.

• • •

10 november. Kärval på universitetet. Klar majoritet för oppositionskandidaterna. Samma dag, razzia i campamentot Silva. Henríquez med 20 000 invånare. Klockan 6 på morgonen brakar helikoptrar ner, tanks ställer sig i gathörnen och militären går fram med stor brutalitet, sparkar in dörrar systematiskt och tar alla män och pojkar över 15 år. De föses upp på lastbilar och körs till ett stadion som inrättats som koncentrationsläger.

Campamentots sjukstuga, som donerats av kyrkan, vandaliseras och medicinen vräks ut.

Husrannsakan i gruvfackets och lantarbetarförbundets lokaler i Santiago. Ett 20-tal av personalen förs bort. Oppositionen talar om att snart underteckna en "konstitutionell pakt". Höger motsätter sig dock.

13 november. Strejk på universitet och högskolor. På Tekniska Högskolan demonstrerar studenterna, 60 grips, tusentals läses in av poli-

sen. Utvecklingen är hektisk. Fackledarna håller möten. De tänker fortsätta att arbeta öppet. Närmast manar man till stödaktioner för de fem hungerstrejkande gruvarbetarna i El Teniente som redan strejkat i över 40 dagar. Om någon av dem dör blir det nationell strejk i alla koppargruvor.

Nya protestdagar utlyses till den 27 och 29 november av samma karaktär som de föregående.

23 november. Av Ärkebiskop Fresno utlyst "Faste och reflexionsdag".

28-29 november. Protestdag. Inrikesministeriet återkallar de 177 utrikeskorrespondenternas kredentialetter. (Bara vissa skall få dem tillbaka.) Pinochet inkallar reserver för att "bekämpa terrorismen".

När vi går i tryck fortsätter razziorna i poblaciones och campamentos. Det sägs att över tvåtusen människor har gripits och förts till koncentrationsläger.

Till sist, tillåt oss citera stockkonservativa Daily Telegraph, London:

"Oppositionen enad! Detta är det verkliga chilenska undret."

Intervju:
INGVAR ENGHARDT

Källor: Nueva Voz, Análisis, Hoy, Solidaridad, m fl

Krossa de grönklädda!

Nästan varje gång jag kom in till Santiagos centrum, kom samma kille fram och ville själva vykort. Första gången köpte jag en hel bunt, men i fortsättningen pratade vi med varandra. En dag var centrum mer än tidigare fyllt av polisbussar, poliser och deras hundar. Min kortförsäljare kom som vanligt fram till mig. Men nu ville han inte småprata utan sa istället åt mig att skynda mig därifrån. När jag frågade varför, förklarade han att det snart skulle bli demonstration och att det kunde vara farligt att stanna.

Nyfiken, stannade jag trots allt kvar, men ingenting hände. Av någon anledning blev demonstrationen aldrig av den dagen.

Det jag lärde mig då var istället, att folk verkligen strömmar till när något ska hända. En ung kille berättade, att han hade varit med vid varenda demonstration. När jag frågade honom om han aldrig var rädd fnös han bra föraktfullt åt mig.

Ljuset slocknade

En dag gav vi oss iväg upp i Anderna på en utflykt. Var man än befinner sig i Santiago, finns bergen där som en vacker kuliss. De som har råd och möjlighet tar med sina familjer dit upp på helgerna. Vi hade gott om mat och dryck med oss, och när vi bestämde oss för att åka tillbaka hade det redan börjat mörkna. Bussen var full redan när vi gick på, men det hindrade inte ett gäng tonåringar att tränga sig in. Där stod vi packade som sillar när ljuset i bussen plötsligt slocknade. Ett vilt tumult uppstod och ungdomarna började skoja och skrika. Men efter en stund lugnade de ner sig och började i stället sjunga:

"Vi ska krossa alla grönklädda..."
ljöd det i bussen. Någon försökte tysta ned dem, men det resulterade bara i att sången ökade i styrka.

På en annan buss på väg till Valparaiso fick vi hela tiden lyssna till Victor Jaras sånger. Bakom oss satt två

Mycket har hänt sedan jag besökte Chile i somras. Det relativa lugn jag då mötte har förbytts i öppen strid. Människornas öppna trots och oppositionens växande styrka blev för mycket för militärjuntan.

killar i tjugårsåldern som klart och tydligt stämde in i låtarna. Snett framför oss satt två andra ungdomar som helt öppet läste oppositionstidningen "Fortín Mapocho" och tidningen "Andlisis".

För dagligt bröd

Utan att överdriva kan jag säga att det jag upplevde i Chile det upplevde jag på bussarna. Det var i första hand på bussarna de fattiga kom och tiggde. Sätten att tjäna pengar var många. Små barn sålde kort av allehande slag. Ungdomar och äldre sjöng, spelade gitarr eller trumma, läste dikter och en del till och med dansade för att få ihop till den dagliga ransonen bröd. Men de allra flesta sålde godis. Styckepriset var oftast tio pesos (=en krona), och vi räknade ut att vinsten på sin höjd kan ha varit ett öre per såld godisbit.

Fryser ihjäl

Eftersom det var vinter, blev fattig-

Den 11 september. Demonstranter har tagit sin tillflykt till kyrkogården. Repressionen slår till och skjuter in tårgasgranater...

*Campamento "Fresno". Så här lever tiotusentals Santiagobor.
När vintern och regnet kom förstördes hemmen för över en halv miljon människor.*

domen tydlig. På sommaren kanske det går an att leva i pappskjul, men i det råa och kalla vinter klimatet frös folk ihjäl. Det sägs att just den här vintern var den värsta på 50 år. Det verkar troligt. Regnet öste ner i två veckor utan uppehåll, gatorna förvandlades till floder och det var nästan omöjligt att vistas ute. Vi som trots allt bodde i ett rejält hus med tjocka väggar, frös som hundar. Vi gick hela tiden med ytterkläderna på inomhus och sov fullt påklädda på nätterna. Då är det inte svårt att föreställa sig hur folk ute i slumområdena hade det.

Regnet gjorde över en halv miljon människor hemlösa. Genast startades insamlingar via tv och radio. Militären för runt i stora lastbilar och samlade ihop mat och kläder som vanligt folk skänkte.

Slitet och lappat

Inne i Santiagos centrum kunde man visserligen se väklädda människor. Många var verkligen snyggt klädda, men oftast kunde man se att det som en gång varit nytt och vackert nu var gammalt, slitet och lappat.

Diktaturen har förvandlat ett helt folk till tiggare.

Jag fick veta, att de allra fattigaste, om de nu skulle ha råd till bussbiljetten, inte släpps in i centrala Santiago. De som ser alltför ekändiga ut stoppas av poliserna, innan de ens kommer i närheten av innestaden.

De ges inte ens chansen att tigga.

Precis som i andra fattiga länder är kontrasterna stora. För visst finns det folk med mycket pengar. Och bankpalatsen står nästan staplade på varandra och ser ut att tävla om den elegantaste inredningen. Och framför all marmor och alla pelare trängs gatu-försäljarna med sin dukar, beredda att försvinna sekundsabbt — om polisen kommer.

Förtryck överallt

Bara några dagar efter det att regnet hade upphört, besökte jag ett av de största slumområdena. De hade inte fått något ifrån insamlingarna. Ytterligare en vecka senare hade ingen hjälp kommit fram.

Rädsla och motstånd

Dessa händelser var mer regel än undantag och vittnar om ett stort mod hos människorna. Men visst finns rädslan där också. När jag besökte några slumområden berättade folk för mig hur polisen ibland kommer på nätterna

och lyser runt med sina strålkastare för att skrämma upp folk. Det är naturligtvis de fattiga som är mest drabbade av förtrycket, men det är också hos dem som motståndet är som starkast.

Efter år av våld och trakasserier har man organiserat sig och byggt upp ett självförsvar. Idag vet de hur de bäst ska sätta ihop barriaderna och hyr man kan kasta tillbaka trågaspatronerna.

Många lovar...

På flera ställen har man också, förutom folkmatsalarna, egen hälsovård. Den blygsammaste tänkbara visserligen, men ändå en början. Och här behövs rejäla insatser och en massa pengar.

Jag mötte en av ledarna för ett "campamento". Han berättade att många människor från alla delar av världen har kommit och hälsat på. Och alla har de uttryckt sin solidaritet och alla har gett löften om hjälp. Men varken pengar eller kläder har kommit. Han var mycket besviken på alla "kamerater" världen över.

Kanske Chilekommittén skulle kunna vända hans besvikelse och få honom att tro på solidariteten.

EVA KÄLLSÄTER

UTLANDSSKULDEN eller hur man plundrar

En stark skuldsättning till utlandet är typisk för de latinamerikanska länderna. "Det är utan tvivel så", säger OAS'ekonomiska råd för Latinamerika — CEPAL — "att det allvarligaste problemet som regionen har i vår tid hänger samman med utlandsskuldens storlek."⁽¹⁾ Totalt 320 miljarder dollar. Men det är i Chile som denna skuld har fått rent huvudlösa proportioner.

US\$ 20 000 000 000

I år har Chiles utlandsskuld nått en sådan omfattning att varje chilensk medborgare, även den fattigaste, även det nyfödda barnet, har en skuld till främmande banker på 16 000 kronor. Fullständigt absurt, och därtill i ett u-land som Chile!!! Hur är detta möjligt? Svar: Allt är möjligt i ett land vars regim är beredd till de grövsta brott mot sitt folk, för att fylla några girbukars bankkonton och tillfredsställa sin egen fåfänga.

Därtill krävs dock ytterligare en hänsynslös medbrotsling: det transnationella kapitalet, som så länge det ännu finns några tillgångar i boet, någon olja, mineraler, fisk, turistsjöar eller vulkaner till salu villigt ställer lån till förfogande mot säkerhet i folkets egendom och nationella arv.

Åren av diktatur — skuldsättningsår

Enligt Centralbanken var Chiles utlandsskuld i slutet av 1973 — vid statskuppen — 3,9 miljarder dollar. År 1979 var man uppe i 8,5 miljarder och den ökade i rask takt: 1980 är den 11,08 miljarder, i slutet av 1982 17,2 miljarder och 1983 överstiger den 20 miljarder dollar.

Tio år av Pinochets politik har alltså lett till en total skuldsättning på 20 miljarder dollar. En astronomisk siffra, och dessvärre pengar som i stort sett är förskingrade, eftersom de inte investerats i någon produktiv verksamhet som skulle kunnat bidra till amorteringarna eller i aktiviteter för att täcka de sociala behoven i landet.

Till och med 1973 var det främst staten som tog upp lånen. Från och med militärkuppen ändrar utlandsskuldens karaktär. Nu är det främst den privata sektorn som tar upp lån i de internationella privatbankerna. För närvarande hör 60 procent till dessa privata intresen och resterande 40 procent till staten.

"Klanerna"

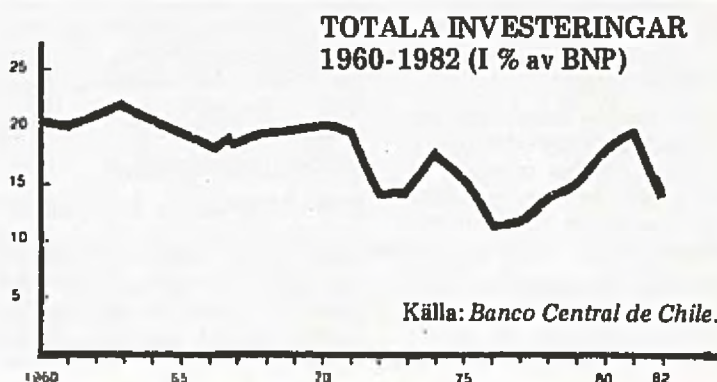
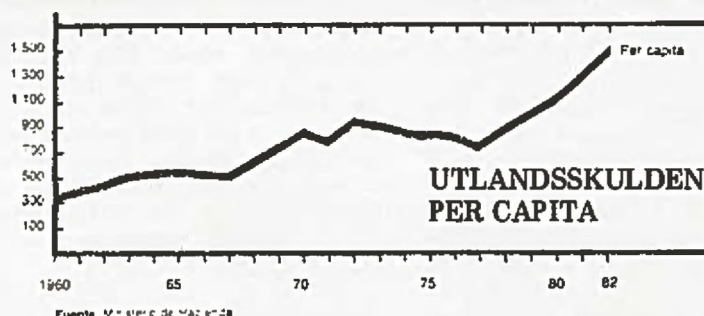
Chiles bankinspektion har sammanställt en lista över de största gäldenärerna i landet. Där figurerar förre finansministern Rolf Lüders som en av de mest komprometterade. Han hade ställt ut borgen för 36,3 miljarder pesos (varav 83 procent i främmande valuta till ett värde av ca 470 miljoner dollar). En del av denna indirekta skuld ådrog han sig, när han var en av de mäktigare i finanshuset Vial.

Det var de stora finansfamiljerna främst Vial och Cruzat/Larrain, de så kallade "klanerna", som tog upp lånen i utlandsbankerna. Pengarna har till stor del förskyllats eller placerats i utländska banker. Nu har emellertid staten i praktiken åtagit sig att betala räkningen som i december 82 var på 12 miljarder dollar.

Ockerparasiter

Innan regeringen lyckade omförhandla skulden översteg räntorna och amorteringarna värdet av landets totala export. Nu motsvarar lånekostnaderna ca 70 procent av värdet på den årliga exporten. PRODEN (en oppositionsgrupp) beräknar att Chile under åtta år mellan 1983 och 1991 måste lägga 37 miljarder dollar på räntor och amorteringar för korttidslån och för att täcka förluster i icke-finansiella konton (frakter, försäkringar, royalties, etc). För att klara detta måste man nödvändigtvis lämna viktiga problem obekakta och avstå från varje som helst oberoende utveckling.

Eftersom landet inte klarar att betala denna skuld, måste amorteringar göras med hjälp av ytterligare lån. Utlandsskulden blir med andra ord självgenererande. Växer och växer utan någon som helst gynnsam effekt för landet. Genom systemet med ränta på ränta har man råkat ut för den extremaste formen av ockerparasitism. Som Fidel Castro uttryckt saken: "Man har nått en så extrem situation att de underutvecklade länderna måste skuldsätta sig praktiskt taget bara för att klara sin skuldsättning. Detta är så

ett land

absurt och irrationellt, att det i de internationella ekonomiska förbindelsernas historia aldrig har setts något liknande.”(2)

Pinochet — fosterlandsförrädaren

Veckotidningen "Estrategia" avslöjar, att det under de elva årens diktatur har förts ut mellan 6 och 7 miljarder dollar ur landet. En summa som motsvarar en tredjedel av Chiles totala utlandsskuld. Vidare konstateras att drygt hälften av denna skuldsättning inte hänför sig till investeringar gjorda i landet, eller där så ändå varit fallet, bara övergående och utan att de placerats i stabila och räntabla aktiviteter.(3)

Under diktaturens omförhandlingar övertog staten i praktiken finanshusens skulder. Följaktligen flödar nu än en gång det lånade kapitalet ut ur landet. Utlandsskulder är alltså ännu en plundrarmetod som de transnationella finansinstituten och det nationella storkapitalet brukar på ett skandalöst sätt...

"En militär säljer inte sitt fosterland", skröt Pinochet 1983 i Copiapó.(4) Men den hållningslöshet som tyrannen och hans kumpaner visade när de förrådade nationens intressen för att rädda finanshusen svär bjärt mot de fagra orden.

Utlandsamorteringarna måste inställas!

Att fortsätta med regelmässiga amorteringar och räntebetalningar av skulden är en omöjlighet. Det råder en bred nationell enighet om att diktaturens omförhandling måste tillbakavisas. Det finns ingen som helst anledning att staten skulle ta på sig finansfamiljernas skulder.(5)

MDP och Bloque Socialista konstaterar: "Skuldens oerhörda omfattning innebär, att varje framtida omförhandling efter traditionellt mönster skulle betyda att en omänsklig börda lades på folket. Landet måste befrias från denna börda, åtminstone tillfälligt, för att alla krafter skall kunna sättas in på den väldiga uppgiften att återupprätta nationen.

Realiteterna tvingar oss att åtminstone under tio års tid inställa betalningar av räntor och amorteringar".

Dessutom tänker man, under omförändring av skulden, kräva att denna

Skyldig 16 000 kr...

Foto: Elisabet Palo

räknas om, eftersom man nu opererar med ränta på ränta, vilket får ödesdigra och oöverskådliga följder.

Huvuduppgiften

Oppositionens mål är att skära av alla band av finansiellt beroende, som främst yttrar sig i påtvingade villkor, dikterade av utlandsskulden, och som gör att internationella avtal och lagstiftningen alltid måste ta hänsyn till det utländska kapitalet, med åtaganden gentemot Internationella Valutafonden och som resulterat i sådant som den nya gruvlagen och lagstiftningen om de utländska investeringarna i landet.

Inflödet av kapital måste i första hand styras av nationella intressen.

Naturligtvis måste de som sänkt nationen i detta skuldmoras, liksom deras beskyddare, som skrivit över deras skulder på folket, när diktaturen en gång störtats, straffas drastiskt.

Gemensam strategi

När det gäller betalningen av utlandsskulder är det nödvändigt för de drabbade länderna i Latinamerika att samordna sin strategi. De transnationella bankerna måste ställas inför en enad front, om en lösning någonsin skall uppnås.

SERGIO RAMIREZ S.

Översättning: Ingvar Enghardt

NOTER:

(1) CEPAL, "Notas" No. 378/379, Jun-83 sid 5.

(2) Fidel Castro, "Den ekonomiska krisen i världen", La Habana, 1983, sid 93.

(3) Veckotidningen "Estrategia", Santiago de Chile, 21 nov 1983.

(4) Tidningen "El Mercurio", Santiago de Chile, 15 jun 1983.

(5) Deklaration av AD, Bloque Socialista och MDP, augusti-september 1983.

UMEÅ

Förra ambassadören i Chile Harald Edelstam talade på mötet: – Allende gjorde fel som inte bevärade folket, sa han. En folkmilis hade kunnat bjuda motstånd.

Foto: Stig Järhult

STOCKHOLM

"Kuppen i Chile för 11 år sedan var en del i ett större latinamerikanskt mönster", sa Ulf Fredriksson som talade på ett blött Sergels Torg.

"Över Latinamerika vilar ständigt USA-imperialismens öga."

"När ingen annan råd finns än att sätta in marinkåren – då gör man det." Foto: Héctor Estay

VARBERG

Paraplyväder! Men ändå stannade en hel del människor till på mötet den 11.

VÄXJÖ

Tre appellmöten, fest och demonstration var aktiviteterna i Smålandsmetret.

SEPTEMBERKAMPANJE

för att lyssna vid Chilekommitténs aktions-
Foto: Stefan Alkhagen

polen. Foto: Smålandsposten

KARLSTAD

I Valparaiso har en progressiv präst startat en barnmatsal för 150 barn. Karlstad har besökt Valparaiso, "och vet att pengarna gör stor nytta".

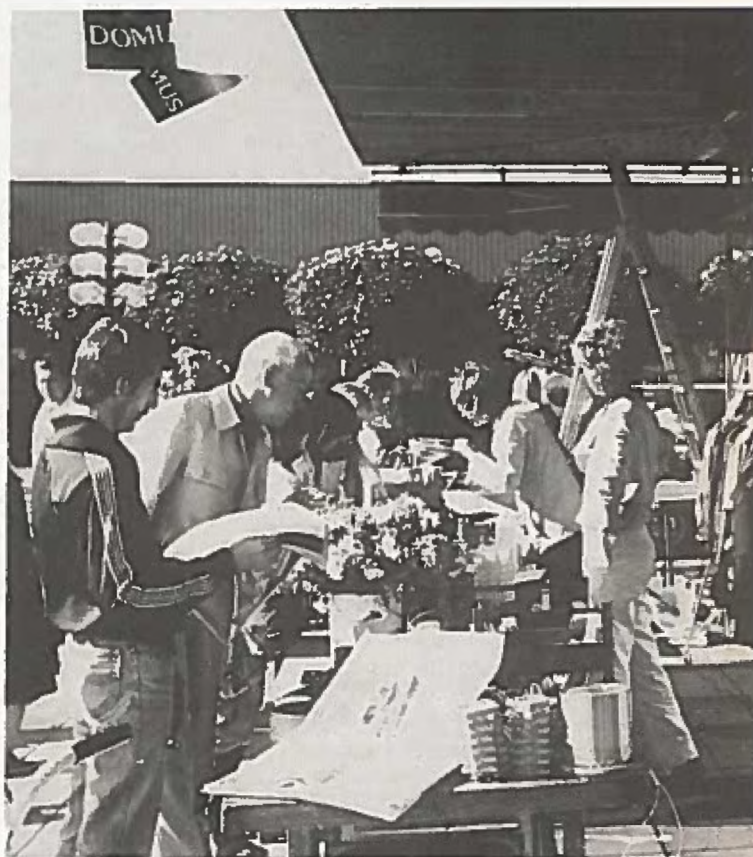

LULEÅ

50 personer deltog i demonstrationen där CUT:s Sverigerepresentant, Patricio Fuentes, talade. Foto: Hans Stenudd

OXELÖSUND-NYKÖPING

Latinamerikakommittén höll loppmarknad på torget lördagen den 8:e. 3 000 kr i intäkter. Foto: Folket

N 1984

Med vänort i Chile...

Det är inte utan att man hajar till när man får höra att en svensk stad skulle ha en "vänort" i diktaturlandet Chile. Staden är Kalmar och vänorten är Talcahuano, en förstad till Concepción i södra Chile.

— Näja, säger Johan Sanne, en av initiativtagarna, det är kanske lite överord att kalla oss för vänorter i gängse mening. Det rör ju sig inte om några officiella förbindelser på högre nivå. Snarare handlar det om kontakter mellan frivilligorganisationer. Vi som håller i trådarna i Kalmar kallar oss för "Vänortsföreningen Kalmar-Talcahuano", i Chile är det en basförsamling, Santa Cecilia, som är vår vänkontakt, närmare bestämt deras kulturkommitté. Det är ju så under diktaturer att motståndare måste organisera sig i de former som är tillåtna. I Chile har kyrkan och kulturen varit något-sånär möjliga.

Varför blev det Chile och varför just Talcahuano?

Johan: Tillfälligheter. KDS-arna hade motionerat i kommunfullmäktige om att Kalmar borde skaffa en "vänort" i något u-land. Fullmäktige tyckte att idén var sympatisk men föreslog att frågan bollades vidare till frivilligorganisationerna för ett initiativ. Så efter ett möte i Folkets Hus bildades en interimsstyrelse med alla möjliga representer.

I realiteten har gamla Chileaktivister och KDS-are varit drivande, men till exempel har också en av stans spansk-lärare och latinamerikanska flyktningar varit intresserade.

Förflyttad präst

Att det blev Talcahuano, var mycket för att vi fick löfte av Frikyrkan Hjälper, som också jobbade där, om hjälp med kontakter. De menade att arbetet med att upprätthålla och upprätta mänsklig värdighet i slummen där var ovanligt väl värt att stödjas. Deras präst hade förflyttats från Santiago, för att han brytt sig för mycket om sina församlingsbor där. Talcahuano, trodde man väl, var så hopplöst att han inte skulle kunna göra någon "skada".

Vi visste väldigt lite om stan, ingen av oss hade varit där, och vi fattade inte riktigt från början att den kanske är tio gånger större än Kalmar.

Partikontroll

Vi hade trott på en bred politisk enighet i kommunen om projektet, men tyvärr hoppade sossarna av efter lite underliga turer och skaffade sig en egen vänort, Matagalpa i Nicaragua. Vi andra hade ju lika gärna tatt det, men deras organisationsmodell byggde helt på partiets kontroll, medan vi ville bygga på aktiva och intresserade, oberoende av politisk tillhörighet.

Hur började ni arbetet?

— Först var det några latinamerikanska flyktningar som berättade om sina länder på skolorna här. Det blev uppskattat. Sedan engagerade vi studenter på lärarhögskolan som lät barnen i övningsklasserna göra teckningar om Kalmar som vi skickade till Talcahuano.

Tyvärr blev det inte den respons som vi hade hoppats på. Det visade sig att barnen i Talcahuano var alltför fattiga. De saknade papper och kriter, dessutom ville våra vänner inte blanda in skolor eftersom de är så hårt regeringskontrollerade. Men det tog lång tid innan vi fick sammanhangen klara för oss.

Har ni haft något direkt personutbyte?

— Ja, i olika former, det viktigaste ifjol och i år vi sökte ett anslag för "experimentellt kulturutbyte med u-land" från Svenska Institutet för att kunna byta ett par musiklärare, Kalmar-Talcahuano, under en månads tid. Efter stora mödor fick vi 80 000 kronor.

Brynolf Mählén som var musiklärare vid lärarhögskolan och Dan Adahl som var lärare på högstadiet ställde upp. Först måste de lära sig spanska under ett år. Det gjorde dom per korrespondens vid Statens Skola för Vuxna i Härmösand. Och i oktober förra året kunde de fara till Chile. Det blev en ganska uppskakande men givande tid för de båda där nere.

I maj 84 var det dags för Kulturkommittén i Santa Cecilia-församlingen i Talcahuano att göra en svarsvisit i Kalmar. Det var en musiklektörinna som kom tillsammans med en stålverksarbetare från Huachipatoverket i Talcahuano. Hon hette Nani och han hette Lalo och var trubadur.

— Vi fick ordna ett intensivt 14-dagars program för dem, säger Johan. Bil och tolk måste alltid finnas tillhands. Det blev blandat studiebesök och framträdanden på skolor, i kyrkor, lärarhögskolan och sjukvårdsskolor, fritidshem, fackföreningar och politiska möten. De sjöng, spelade Víctor Jaras och Violeta Parras sånger men också sina egna låtar. Alla deras sånger hade översatts till svenska där nere. Till avslutningen i Folkets Park hade Lalo skrivit en egen "tacksång".

Lalo hade in i det sista haft problem att få pass och visum och tjänstledighet. Dagen innan han skulle fara fick han veta att det krävdes "skriftlig inbjudan". Vi kastade oss på en telex och skickade iväg ett inbjudningsbrev till Talcahuano.

Maj i Sverige. Nani och Lalo i mitten.

Foto: Johan Sanne

Men när Lalo fick tillfälle att här i Kalmar spela in ett eget sångprogram i en riktig studio hos lokalradion ansåg han att han fått lön för alla mödor.

Vad har varit största problemet med det här vänortsexperimentet tycker du?

— Just att leva upp till målsättningen: att uppehålla de nära och varaktiga kontakterna. Alla arbetar ju hårt och brevskrivningen blir ryckig. Vi har kommit fram till att det bästa är att också nyttja telefonen. Det är värt slantarna.

Blir det en fortsättning?

— Det är klart att personutbytet cementerade kontakterna på ett alldeles speciellt sätt, men samtidigt kanske kampen i Chile gör det ännu svårare för dom att praktiskt upprätthålla kontakterna. Men vi är inställda på att fortsätta förstås och hoppas att en del av dom som drogs in i arbetet när Nani och Lalo var här ska komma med och arbeta aktivt. En vacker dag ska vi väl kunna lasta ett charterplan från Kalmar till ett demokratiskt Chile.

INGVAR ENGHARDT

-Som att hamna på soptippen

Att plötsligt hamna i en totalt främmande miljö med nytt språk, märkliga seder, enkel mat och brist på det "absolut nödvändiga" i komfort, kan få en svensk att tappa balansen. För Dan Ådahl var det en utmaning, men den mänskliga värme han mötte uppvägs allt.

Dan är musklärare. Han var en av de två som för ett par år sedan nappade på idén att fara till Chile som "kultur-förmedlare" för Vänortsföreningen Kalmar-Talcahuano. Dan är fortfarande omtumlad av sina upplevelser under en intensiv månad i södra Chile, i september-oktober 1983.

— Första veckan där blev jag mat-förgiftad. Hade ätit skämd korv. Jag trodde jag skulle dö. Men det var mycket nyttigt ur en annan synpunkt, för genom att jag blev sjuk var jag plötsligt en vanlig människa, en av dom. Annars blir ju en utlänning behandlad som en kung, högaktningsfullt, reserverat. Jo, det var en chock detta med all fattigdom runt om oss. Det var som att ha hamnat på soptippen.

Hur förberedde du dig för besöket?

— Först språkstudierna. Sen läste vi in oss på Chile och Sverige, samlade bilder och sångtexter.

Vad var ert formella uppdrag?

— Att studera musikens funktion i samhället. Att söka förmedla lite svensk musikalisk kultur och kunskaper om oss här på andra sidan jorden. För det andra skulle vi vara med och välja ut två personer för ett svarsbesök hos oss.

Vilka var det som tog emot er i Talcahuano?

— Främst kulturgruppen i Santa Cecilia församling. De hade lagt upp ett ambitiöst program från 9 på morgonen till 6 på kvällen i veckor... Det blev besök på skolor, fackföreningar, kyrkor och folkmarksalar. Mycket blev ganska improviserat.

— Vi visade diabilder från Kalmar. Barnen hade ju aldrig sett något sådant som en frusen sjö. De blev förundrade över att se att det fanns blonda barn i massor. I vårt musikprogram hade vi lagt in allt från Bellman och Taube till psalmer och barnrim.

Ni var ju inte officiella besökare, men hade ni inga kontakter med myndigheter?

— Nej, bara med polisen, det vill säga de kom ibland till församlingsprästen och undrade vad utänningar hade för sig. Vi hade fått med oss en bok om Kalmar från Rotaryklubben för att överlämnas till deras motsvarighet i Concepción.

Det var herrar ur samhällsetablissemangen. Det blev lite ansträngt så att säga.

Närmare kom vi ju det fattiga folkets problem. Till exempel fiskarnas. Först måste man ha ett "bolag" och sedan en båt, innan man överhuvudtaget fick ge sig ut och fiska, fast man bor några meter från världens fiskrikaste vatten! Sedan måste staten ha skatt på fångsten, varefter de måste lämna en viss procent av sin musselfångst till konserverfabriken till mycket låg betalning. Det är en så oerhörd klyfta mellan fattiga och rika, däremellan finns inget. Lyx eller nöd alltså.

Fanns det något som gjorde särskilt intryck på dig?

— Ja, jag såg under den tiden säkert en åtta demonstrationer mot regimen. Starkast minns jag den som ordnats av anhängarna till "försvunna" på Concepcións torg. Deras plakat med texter som: "Pedro — dina barn väntar på dig" var gripande. Vi kom ju dit samtidigt med att Pinochet firade sitt 10-årsjubileum. Många trodde inte att diktatorn skulle falla ännu på många år. De som skulle kunnat leda dem är ju dödade eller i landsflykt.

Jag minns Alexis som hade blivit tagen i en demonstration. Sen sparkades han från universitetet. Då hade han bara ett år kvar till sin civilingenjörs-examen. Nu arbetar han som medhjälpare till prästen i Santa Cecilia.

Du är entusiastisk för den här utbytes-idén, blir det en fortsättning?

— Jag har berättat och visat bilder om Chile och folket där på massor av möten och i skolorna sen jag kom hem. Det går faktiskt inte en dag utan att jag tänker på de människor jag träffade där, och ännu ett år efteråt känns det som en enorm upplevelse att ha varit där. Visst måste det fortsätta.

INGVAR ENGHARDT

"Aktion Vänort" = "El Pueblo Amigo"

Starta vänortprojekt! uppmanar FIVH (Framtiden i våra händer). Folkrörelsegrupper, miljögrupper, solidaritetsorganisationer, ta kontakt med era motsvarigheter i "tredje världen"!

Västerviks vänort Huahua-puquilo, ligger 2 880 meter öh i de peruanska Anderna, söder om Ayacucho.

Dags att lära sig quechua!

FIVH, Västmannag. 34, Stockholm upplyser.

VALET MOT

Den 4 november hölls president- och parlamentsval för första gången i det fria Nicaragua.

Att dessa val inte kan jämföras med val som hålls i "västliga" demokratier förklarade kamrat Raul när vi träffades på ChBs redaktion. Raul är chilensare och har i flera år arbetat i Nicaragua i administrationen.

Kan du beskriva sandinistregeringens strategi för att stoppa den nordamerikanska interventionen?

— Reagan kommer att vinna valet i USA. Det kommer han att ta som intäkt för att hans centralamerikapolitik är godkänd. En talesman för Reagan-administrationen har sagt rent ut, att om USA förlorar i Centralamerika så förlorar man sin trovärdighet i resten av världen och bland sina allierade.

Sandinistfronten är helt medveten om faran och har vidtagit en rad åtgärder för att bromsa den militära interventionen. Vad gör man alltså? Först och främst stärker man sitt militära försvar. I augusti påbörjades en intensiv mobilisering och insats av trupper i krigszonerna. Detta sker genom lagen om den fosterländska militärtjänsten. Därigenom har 10 tusen unga män från Managua tagits ut. De här ungdomarna som är beredda att försvara revolutionen, har i många fall måste avbryta sina studier.

Det rör sig alltså om något helt annat än obligatorisk värnplikt. Vilken är lägsta uttagningsåldern?

— Ja, det är krig och mobiliseringen är massiv och gäller för alla mellan 18 och 25 år.

... och gäller för alla klasser i samhället?

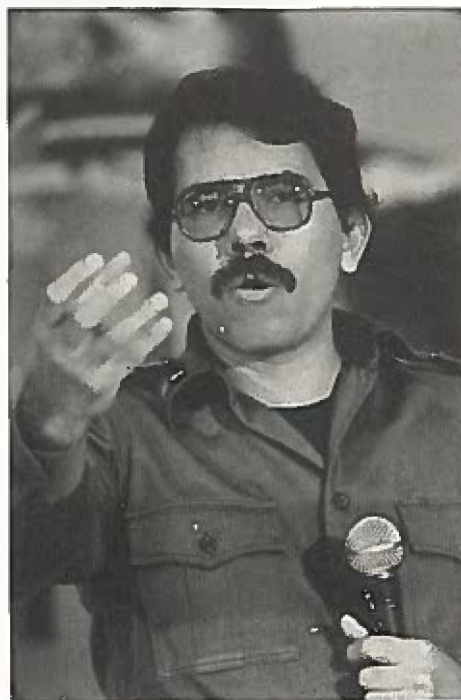
— Ja, vi lever i en nödsituation. Normalt kunde man få uppskov för att fullfölja sina studier, men nu är det krig, och ungdomen vet vad det gäller, det har jag själv konstaterat. Fosterländska militärtjänsten är inte som militärtjänsten i västländer. Det råder en annan anda. De vill försvara sin revolution. Försvara folkets intressen. Då förlorar det betydelse att tjänsten är obligatorisk. Visst finns det en del ynglingar från borgerligheten, "los chicos plásticos", veklingarna, som man säger — som av sina pappor skickas till Miami, när de kallas till militärtjänsten. De måste ju uppfatta den som tvång, eftersom de inte har den vilja och moral som krävs för att försvara de landvinningar som folket gjort under dessa fem år.

Är det alltså bara från Managua som soldater tas ut?

— Uttagningen sker i hela landet, men just nu koncentreras den till Managua, som hittills har legat utanför stridszonerna. Nu har läget skärpts. Dessutom har man mobiliserat flera reservbataljoner från Sandinistiska Fack-

Milisen har en viktig funktion i dag.

Foto: Ulf Aneer

Daniel Ortega Saavedra, nyvald president: "Nicaraguas folk har givit sitt stöd till Sandinistfronten och samtidigt till den politiska pluralism som sandinisterna försvarar".

Foto: Lennart Jönsson

föreningscentralen vid arbetsplatserna, speciellt i Managua. Man bedömer det så att arbetet får komma i andra hand och försvaret i första.

Krigsekonomi

Hur klarar regeringen folkförsörjningen?

— Som jag sa, att försörja fronten är regeringens främsta politik. Därefter kommer att förse den folkliga marknaden med basprodukter.

I augusti började man därför tillämpa försörjningslagen. Därmed garanteras distributionen av åtta basprodukter: ris, böror, sorgo, majs, matolja, tvål, etc. De här produkterna distribueras via 12 tusen "folkbutiker", som organiseras av massorganisationerna, och som håller fasta priser. De här varorna får inte säljas och distribueras på annat sätt. Detta är för att förhindra hamstring och spekulation. Den som ertappas med att sälja eller transportera dessa varor utanför kanalerna får både produkterna och fordonet konfiskerade. På så vis har det blivit stopp på den ojämna distributionen som vissa saker hade fått. Tandkräm och socker kunde man till exempel bara köpa på Mercado Oriental (stort torg i Managua) men till skyhöga priser.

Folket bad att man skulle ta i med hårdhandskarna mot dem som spekulerade. Därav lagen.

Hur tar folk i gemen dessa ransonerings- och inskränkningar?

— Folket har allt mycket klart för

REAGAN

sig. Det hör man, när man står i kön för att handla. Alla har någon man, bror, fästmö vid fronten. De föredrar att riset och köttet går till dom.

Hur reagerar de borgerliga krafterna på apeller om ökade offer och på den kärlek till revolutionen som massorna visar?

— Speciellt nu i valkampanjen skärps den ideologiska kampen. Högerpartiernas proselytmakeri övergår lätt i kontrarevolutionär propaganda — det är bara ett kort steg. Men den borgerlighet som styrs av imperialismen har en svag ställning. Beviset ligger ju i att de är rädda för valet och därför inte ställer upp kandidater.

Valet mot imperialismen

Varför måste valet hållas just nu i november?

— Då måste vi först se till vad parlamentsvalet egentligen innebär. Jag sa förut att det militära försvaret är huvudstrategin. Men vid sidan av detta har vi andra försvarslinjer. Valen är en sådan försvarsform mot imperialismen. Valen genomförs ju inte i en situation där folket är i underläge utan från en maktposition. Alltså, inte så om Folkfrontens val i Chile 1970 där vänstern var svag medan den ekonomiska och militära makten låg i händerna på borgerskapet. Detta har det nicaraguanska folket fullt ut förstått. Man röstar alltså inte för det ena eller andra politiska partiet, utan man röstar mot imperia-

lismen och dess lakejer och för ett folkligt program.

USA är ju inte alls intresserade av val här. Valen är för dem en broms. Man ökar alltså kontrarevolutionens militära attacker, intensifierar den ideologiska och ekonomiska utpressningen genom sabotage och genom manövrer från personer som Arturo Cruz.

Riva upp reformer

Vilka är reaktionens politiska mål?

— Du skall minnas att ultrahögern inte kan lägga fram sina politiska planer offentligt. Det vore antirevolutionär propaganda, som är förbjuden. Men de är alltså för en "nationell dialog" med somozagardisterna, vill avbryta jordreformen och motsätter sig alfabetiseringskampanjen. De är alltså emot en rad av revolutionens landvinningar, men det kan inte sägas öppet och det är illa genomtänkt. Därför har de två andra angreppspunkter. För det första söker de dra nytta av bristerna i försörjningen. För det andra stöder de sig på den kyrkliga hierarkin genom att anklaga revolutionen för att vara ateistisk och kommunistisk. Den katolska hierarkin är i själva verket ett politiskt parti i Nicaragua. Högerns verkliga ledare är monseñor Obando. Biskoparna är de enda som skulle kunna dra i väg med några.

Sitt projekt kallar de "Coordinadora democrática Ramiro Sacasa". Men eftersom denna inte ställer upp i valet, vet man inte vad de tänker ta sig till,

möjligen en valskolkningskampanj.

Den kyrkliga hierarkin har hittills inte fördömt den väpnade aggressionen. De önskar sig en "polonisering" av revolutionen.

Vem var Ramiro Sacasa? Och vilka grupperingar ingår i "samordningen"?

— En ledare för företagarföreningen COSEP. "Samordningen" leds av COSEP. I "Ramiro Sacasa" ingår Kristet-Sociala partiet, Socialdemokratiska partiet och Liberal-Demokratiska partiet.

Har inte avstannat

Klarar Nicaragua att bygga sin revolution vidare i detta läge?

— Som sagt, Nicaragua har tvingats införa en krigsekonomi, för att under alla förhållanden försörja folket med basvaror. Men det innebär inte att uppbyggnaden har avstannat. Det finns planer på kort, mellanlång och lång sikt, som fortsätter att fullföljas. Kanske måste de kortsiktiga projekten offras. Vi hade ett slagord till femte revolutionsjubileet: Allt för kämparna — allt för fronten! Det vill säga, detta är det primära. Hela ekonomin är inriktad på försvaret.

Men det finns alltså en ekonomisk strategi som inte försummas. Vissa stora projekt stöds utifrån bland andra av socialdemokratiska länder. Till dessa hör ett sockerkombinat som blir det största i Centralamerika, samt ett geotermiskt projekt som ska ta energi från en vulkan och täcka 80 procent av landets el-behov. De här projekten fortsätter, medan, till exempel, sociala projekt får vänta. Krigs ekonomin är inget som regeringen infört, det är kriget utifrån som påtvingat oss den.

Invasion trolig

Är Nicaragua rustat att möta en direkt invasion från USA?

— Om USAs alla manövrer för att förhindra valprocessen misslyckas, så finns möjligheten att internera militärt på ett alltmer sofistikerat sätt. I Honduras håller de ideligen manövrer. Så fort en avslutats, så utlyses en ny. I Fonseca-bukten i Stilla Havet ligger skepp med radar, pejlings- och störningsutrustning. Därifrån kontrolleras all luft- och radiotrafik i Centralamerika. Till lands sker telefonavlyssning. En väpnad invasion är alltså fullt möjlig. För att möta en sådan har vi en motståndsstrategi. Folket är berett på en lång motståndskamp, som den i Vietnam. Förutom revolutionsarmén vid fronten finns folkmilisen och civilförsvaret som är förberedda på ett utdraget försvarskrig i städerna, och om så krävs drar man upp i bergen.

En nordamerikansk invasion skulle skapa en folklig motståndsrörelse av helt nytt slag.

Naturligtvis är Nicaragua inte i stånd att kämpa ner USAs krigsmakt. Vi har ingen flotta eller ett flygvapen som kan förhindra en invasion. Det som finns, är landstridskrafter för försvar och inte ►

▷ för offensiv. Hela den militära strukturen är defensiv. Försvarsanläggningar runt städerna och civilförsvaret som skall kunna ge första hjälpen, släcka oränder, röja också vidare. Vid varje skola finns skyddsrum för barnen.

Kvinnorna i ekonomin

Har kvinnans roll påverkas av krigs-ekonomin?

— Kvinnan har en viktig roll i ekonomin idag. Många gånger är kvinnan den enda familjeförsörjaren. Kvinnorna finns framför allt i servicesektorn. De deltar i civilförsvaret och vid fronten.

De har alltså inte måst överta produktionen vid fabriker?

— Saken är den, att det i Nicaragua inte finns en industriell infrastruktur tillräckligt stor för att absorbera både männen och kvinnorna. Somozaregimen efterlämnade mycket lite industrier. Det som fanns blev förstört under befrielsekriget, och det som blev kvar har en mycket gammalmodig maskinpark. Eftersom USA inte låter oss köpa reservdelar, måste vi göra dem själva. Det är verktygsreparatörerna som med sina fräsar och svarvar tillverkar ersättning för det som slits ut. I textilfabrikerna i Managua arbetar man med mycket gamla maskiner.

"Folkkyrkan"

Det har talats om en splittring inom den katolska kyrkan genom uppkomsten av en "folkkyrka". Vad är det för värderingar som motiverar detta?

— Revolutionen har alltid visat beundran och respekt för de kristna som deltog i folkresningen mot somozadiktaturen och i den revolutionära processen. Det var många kristna på basplanet. När påven kom till Managua, mars 1983, kritiserade han och förnekade denna "folkkyrka" i katolska kyrkans namn. Men dessa kristna har en speciell tyngd i dagens Nicaragua. De är fortfarande med i den revolutionära processen, de finns vid fronten och på fälten. På så sätt är de en viktig kraft inom revolutionen och står alltså i opposition till den katolska hierarkin.

Vem kontrollerar massmedia i landet?

— TV:n är regeringskontrollerad. Det finns dessutom två officiella radiostationer: Radio Sandino som tillhör sandinistfronten och Radio Nicaragua, som tillhör Nationella Återuppbygg-nadsregeringen. Corporación Radiofónica del Pueblo är en radiokedja som sympatiserar med sandinistfronten. Dessutom finns reaktionära stationer som Radio Corporación som motsvarar högertidningen La Prensa, Radio La Minuta och Radio Mundial. I själva Managua finns det fyra radiostationer.

Förekommer censur?

— Det finns en massmedialag som tillåter viss censur, men i och med att valkampanjen startade upphävdes denna lag. Det enda som inte får förekomma är direkt antirevolutionär propaganda och rapportering i militära termer från fronten.

La Prensa som är reaktionens och kontrarevolutionens språkrör kan vräka ur sig vilka otidigheter som helst mot regeringen. Monseñor Obando uttalar sig och Arturo Cruz skriver vad han vill.

Vilka köper den sortens tidningar?

— Reaktionärerna, förstas.

Kan det räcka?

— De finansieras också under bordet.

Hur får de papper att trycka?

— Regeringen distribuerar tidningspapper lika till alla.

Det finns alltså arbetare som är villiga att arbeta för reaktionen?

— Arbetare utan klassmedvetande eller sådana som jobbar bara för pengar, ja. Men La Prensa delades för ett par år sedan. Halva redaktionen startade en ny tidning *El Nuevo Diario*. Den är regeringsvänlig, kritisk.

Kommer censuren att återinföras?

— Efter valen kommer massmedia-lagen att debatteras i det nya parlamentet. La Prensa kan nu tillåta sig en provokation som att travestera ett känt ord av César Sandino: "När jag dör kommer de små myrorna att berätta för mig att Nicaragua är fritt". La Prensa visar en bild på en matköpskö med orden "nicaraguanerna kommer som små myror för att berätta..."

Att i denna krigssituation tillåta att en tidning får säga precis vad som helst, det må man kalla beundransvärt.

INGVAR ENGHARDT

USA

Ny terroristhandbok

Reagan påstår att USA inte för krig mot Nicaragua. I slutdebatten mellan honom och Mondale halade den senare fram en liten behändig handbok i gerillakrig på 90 sidor som CIA tryckt åt legoknektarna i Nicaragua: "Psykologiska Operationer under Gerillakrig". Där beskrivs hur man bygger upp kontrarevolutionära grupper genom infiltration och

utpressning mot civilbefolkningen.

Reagan blev svaret skyldig.

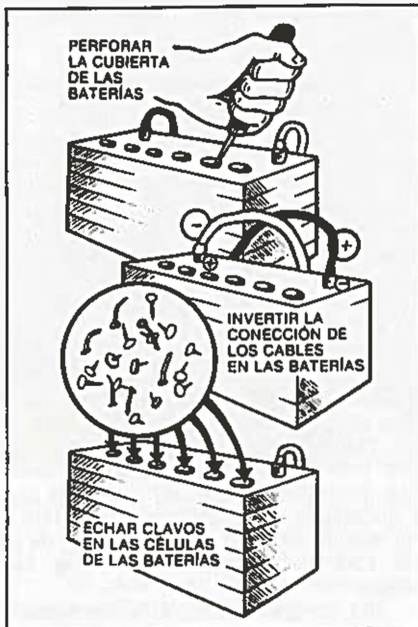
I oktober publicerade CIA en första handbok för sina "contras". En handbok i sabotageteknik i form av enkla serier. Här ett smakprov ur handbok 2: "Den väpnade propagandan avser att förbättra befolkningens attityder mot oss. Detta kan dock inte åstadkommas med våld" (!).

"Vi får inte ge intryck av att våra vapen är riktade mot lantbefolkningen, utan förklara att de är böndernas tillgång i kampen mot den förtryckande sandinistregeringen. Detta uppnås genom att vi identifierar oss nära med folket så här: Du hänger upp geväret och hjälper till i jordbruket, bygget eller skörden, fisket, etc. Prata med ungdomarna om gevärets mekanik, låt dem gärna hålla i vapnet, etc. Beskriv med enkla ord hur geväret är ett instrument för att återge dem friheten. Understryk folkets krav på skolor, sjukhus, lägre skatt, etc." (Sidan 9.)

Selektivt våld i propagandasyfte

"Målpersoner som noga utvalts kan neutraliseras (dödas vår anm). Tex domare, bisittare, poliser, säkerhetsagenter, CDS-ledare, etc. Därvid måste man samla folket till aktionen och få dem att delta i denna och uttala fördömanden över förtryckaren." (Sidan 33.)

CIA har fortfarande Reagans "odelade förtroende".

»Slå hål på batteriet, felkoppla det och hålla småspik i det»

MASSMEDIA I NICARAGUA

52 STATIONER SÄNDER RADIO

Barricadas upplaga har på ett år ökat från 40 000 till 60 000 exemplar.

El Nuevo Diario har ökat från 35 000 till 45 000 ex på ett år.

La Prensa har minskat från 70 000 till 40 000 ex på ett år.

Nicaragua har 3 miljoner invånare. Fyra procent av dem köper dagstidningar. Ca tolv procent läser dagstidningarna.

Radiostationer: det finns totalt 52 stationer, varav 35 är privata och 5 statliga. De övriga 12 är sandinistiska (d v s privata).

Antal journalister: ca 300.

Förutom dagstidningarna har varje parti sin veckotidning och ytterligare ett tjugotal tidskrifter ges ut, kulturtidskrifter, ungdomstidn etc.

Duarte erkänner gerrillan

Den 15 oktober möttes motståndarna i den salvadoranska konflikten FDR/FMLN å ena sidan och Duarteregimen/salvadoranska armén å den andra, öga mot öga, i den lilla staden La Palma i norra hörnet av provinsen Chalatenango.

Avsikten var att starta en dialog kring en politisk lösning. En sådan har FDR/FMLN länge krävt, men den har ständigt avvisats av regimen med motiveringen att gerillan först måste lägga ned vapnen.

Den 8 oktober annonserade nu Duarte inför FN:s generalförsamling att regeringen för första gången var villig till dialog med gerillan och med mycket kort varsel.

Guillermo Manuel Ungo

Foto: Héctor Estay

Radio Venceremos intervjuade Guillermo Ungo FDR:s ordförande den 22 oktober. Vi saxar följande:

Guillermo Ungo: President Duartes förslag till dialog framfördes på ett sätt som om han väntade sig ett nekande svar från vår sida och ställde flera sådana villkor att vi inte skulle kunna delta.

Dialogen blev ändå möjlig genom vår politiska vilja, då vi var beredda att ta alla risker och göra alla ansträngningar härfor. Det är i praktiken vi som tvingat fram president Duartes förslag och som skapat möjligheter för flera regeringar att samarbeta kring detta. Colombia ställde ett plan till vårt förfogande, Panama upplät sitt territorium för att ordna ett sammanträffande med medlaren, hjälpbiskopen i El Salvador mindre än 48 timmar före det tänkta mötet. Colombia, Frankrike och Schweiz gav oss diplomatisk tackning genom att följa med till El Salvador och återvända med oss till Panama.

Jag vill än en gång framhålla hur den fransk-mexikanska deklarationen från 1983 har vunnit mer och mer anklang på det internationella planet. Regeringen har tvingats erkänna oss som stridande part och att det inte kan bli någon lösning på problemen i El Salvador utan oss. Vidare att enda vägen är en dialog med öppen dagordning. Under 3 år har regimen krävt att vi ska lägga ned vapnen och ge upp innan vi ens kan börja en dialog.

Radio Venceremos: Hur ser ni idag på Duartes fredsvilja?

Guillermo Ungo: Jag vill inte spekulera. Det finns motstridiga tecken, liksom själva förslaget var motstridigt. Formellt vill man fortsätta dialogen. Vi är överens om att detta är en process i många steg och vi har avtalat om en fortsättning. Vid ett nytt datum i slutet av november ska vi åter mötas i El Salvador ... Vi hoppas att det då inte blir som förra gången, att man binder våra händer och sedan bjuder in oss att spela basketboll.

RV: USA:s utrikesminister George Schultz sa precis en vecka efter mötet i La Palma, att nordamerikanska rådgivare kunde sättas in i nya stridszoner. Hur tolkar ni detta och USA:s hållning nu?

GU: Mycket tyder på att USA:s regering vill intensifiera kriget och öka sitt engagemang. CIA deltar nu aktivt i striderna, tvärt emot kongressens beslut ... Ambassadör Pickering förklarade att det rör sig om "krig och dialog", vilket i hans tappning mer verkar vara en "dialog för krig"... men så länge dialogen pågår bör det vara svårare för USA att intervensera direkt.

RV: Duarte hade sagt att dialogen

skulle enbart föras mellan salvadoraner och tillbakavisat FDR/FMLN:s förslag att inbjuda internationella observatörer. De enda vittnen som kunde närvara enligt Duarte vore från kyrkan. Hur gick det?

GU: Här visar sig Duartes dubbelhet. Vi är överens om att dialogen skall föras mellan landsmän, men vi tror att den internationella gemenskapen kan och har medverkat till att få dialogen tillstånd. Duarte själv framförde ju sitt förslag inför det mest internationella forum som tänkas kan, FN:s generalförsamling, och Duarte accepterade precis som vi, att Vatikanstaten sände en observatör genom sin chargé d'affaires i El Salvador. Duarte avsåg att försvåra våra möjligheter att delta.

RV: Finns det verkligen utsikter att den här dialogen kan leda till en politisk lösning av konflikten?

GU: Inte med säkerhet men en möjlighet finns. Vi har en mekanism och datum nära fastställt. Från vår sida har vi visat att vi tagit risker för att få dessa samtal till stånd och vi fortsätter trots att kriget pågår. Och inte bara på det militära området, också politiskt, diplomatiskt och propagandamässigt.

RV: Internationellt har man frågat sig varför FDR/FMLN inte lade fram krav på en "provisorisk regering med brett deltagande", och delning av makten.

GU: Nåja, inte heller regeringen tog upp vårt eventuella deltagande i val. Att vi inte lade fram detta, betyder inte att vi ändrat oss. Först och främst är vi intresserade av att processen fortsätter. Vi söker i dialogen nå preliminära resultat, inte slutgiltiga lösningar.

...

Sammanfattningsvis kan sägas att den här dialogen arrangerades under för oss svåra förhållanden.

Trots att president Duarte var den som kallade folket att närvara i La Palma och hade hela statsapparaten till sitt förfogande och sitt parti, så var hans förmåga att sammankalla folket inte så stor som man kunnat förmoda. Regeringen själv pratade om över 50 000 närvarande. Det var önsketänkande. Enligt vissa pressuppgifter var det 20 000. Enligt vad vi själva och Röda Korset konstaterade var det mindre än 10 000.

Trots fruktan, belägringstillstånd och förföljelse som vi är utsatta för i landet, hade vi lika stort stöd hos det församlade folket i La Palma som Duarte.

Övers. Ingvar Enghardt

Debatt

Contadorgruppen vill avvärja revolutionen

Namnet "Contadora" kommer från en ö vid Panamás atlantkust där representanter från Mexiko (som tog initiativet till mötet), Venezuela, Colombia och Panama samlades för två år sedan, för att se hur de skulle kunna förhindra, att det revolutionära uppbyggnad som lett till segern över Somoza i Nicaragua och som håller på att segra i El Salvador skulle spridas och nå dem själva.

Överens

Contadorgruppen är överens med Reagan. De vill få ett slut på upproret, och just därför delar man upp uppgifterna mellan sig själva och USA. Alla som råkat ut för olyckan att hamna i ett polisförhållande vet att det alltid finns en "mjuk" polis som bjuder på cigaretter vid sidan av den "hårda" som använder våld. Men dessa två utgör i själva verket ett team. USA spelar den hårda och beväpnar kontrarevolutionärer och legoknektar för att utöva militär utpressning mot Nicaragua och El Salvadors befrielseströrelse och förvandlar Honduras till en militärbas för invasion i stor skala. Samtidigt ägnar sig Contadorgruppen åt att förhandla med det centralamerikanska folkets ledare.

Lägg ner vapnen!

På dessa möten föreslår Contadorgruppens regeringar att kampen ska upphöra och gerillan lägga ned vapnen.

Vad gäller Nicaragua kräver man att de ska sluta hjälpa befrielseorganisationer i andra länder och utlysa allmänna val, där de borgerliga partierna kan delta, dvs samma partier som på nätterna placerar ut bomber och stöder USAs legosoldater.

USA-stödd

Att Contadorgruppens plan har stöd och kontrolleras av imperialismen bevisas av att de viktigaste USA-ambassadörerna i området öppet deklarerar sitt stöd för denna plan. Richard Stone, Reagans speciella sändebud, sa tex i början av 1984: "Vi åtar oss att helt och fullt stödja Contadorgruppen".

Harry Shlaudeman, USA:s kringresande ambassadör i Centralamerika, sa i mars i Tegucigalpa: "Jag vill ut-

trycka mitt fulla stöd åt Contadorgruppens agerande och bekräftar att det finns en perfekt överensstämmelse mellan USA:s politik i området och gruppens."

Imperialismen har gått fram på två fronter samtidigt genom att kombinera militär aggression med Contadorgruppens påtryckningar.

"Utvärderar"

För några månader sedan visade Contadorgruppen återigen sitt rätta ansikte. När en häftig gränsattack mot Nicaragua inleddes av legosoldater, avreste hastigt medlemmar ur den sandinistiska regeringen till Colombia och Venezuela för att begära politiskt och materiellt stöd. Dessa regeringar lovade att "utvärdera situationen för att senare ta lämpliga initiativ".

Det är samma sak som om vi under en strejk skulle be ett politiskt parti om hjälp och det skulle svara: "Vi ska utvärdera situationen." I det fallet skulle vi med rätta säga att detta parti står på arbetsgivarens sida. Det samma säger vi om Contadorgruppens regeringar: de står på imperialismens sida. Hade de stått på de centralamerikanska folkens sida, skulle de skickat soldater och vapen, så att dessa kunde besegra USA:s intervention.

Erkänn!

Den svenska solidaritetsrörelsen med Centralamerika och arbetarrörelsen måste kräva en slut på detta kontrarevolutionära spel.

Vi måste verka för att svenska regeringen aktivt och villkorslöst bidrar till Nicaraguas försvar och till befrielsekampen i El Salvador. Regeringen måste erkänna FMLN som stridande part.

USA UT
UR CENTRALAMERIKA!
AVVISA
CONTADORGRUPPENS
"FREDLIGA"
KONTRAREVOLUTION!
SOLIDARITET MED DEN
CENTRALAMERIKANSKA
REVOLUTIONEN!

Växjö Chilekommitté

6 november 1984

DEM AR DEM I CHILENSKA POLITIKEN?

ALIANZA DEMOCRATICA (AD), Demokratiska Alliansen, bildades i augusti 1983. Däri ingår kristdemokraterna (DC), Radikalpartiet (PR), medlem av socialistinternationalen; socialdemokratiska partiet; två fraktioner av Socialistpartiet (Briones, Lagos); Republikanska Högerpartiet (DR); samt Partido Liberal.

AD vill framför allt återupprätta den traditionella borgerliga demokratin. Tre huvudkrav: 1.- Pinochets avgång; 2.- provisorisk civil regering; 3.- konstituerande församling.

AD deltog hösten 83 i en "dialog" med regimen. Efterhand insåg de dock att Pinochet avsåg bara var att vinna tid och splittra oppositionen. Nu vill AD ha en överenskomme med såväl högern (Nationalpartiet) som med vänstern (MDP) om en s k "konstitutionell pakt".

"Kampen för demokratis återupprättande måste ske på ett ordnat och fredligt sätt".

MOVIMIENTO DEMOCRATICO POPULAR (MDP), Folkliga Demokratiska Rörelsen, bildades i september 1983. Ingående partier och fraktioner: Kommunistpartiet, Revolutionära Vänsterrörelsen (MIR); två fraktioner av Socialistpartiet (PS-Almeyda, PS-24 Congreso); samt MAPU-Lautaro.

MDP:s strategi för att störta Pinochet är att samla hela oppositionen i en massmobilisering. Respekten för de mänskliga rättigheterna måste återställas, nuvarande "konstitution" upphävas, alla repressiva lagar avskaffas, politiska polisen (DINA/CNI) upplösas. De ansvariga för alla brott mot människorätten måste dömas. MDP har hela tiden avvisat en "dialog" med regimen.

"Även väpnad kamp är möjlig för att störta diktaturen".

BLOQUE SOCIALISTA (BS), Socialistblocket, bildades i oktober 83. Grupperingar som ingår: Socialist-convergen, MAPU; MAPU-OC; några småfraktioner av PS (Briones) och - eventuellt - Kristna Vänstern (IC).

Socialistblocket anser att oppositionen måste ha en gemensam strategi. Därför föreslås en "Konstitutionell pakt" som skall utarbeta en alternativ konstitution.

"Massmobilisering och civil olydnad är bästa (enda) sättet att befria landet från diktaturen".

Man borde kanske göra något...

PENTAGON AVLÖ (I) VAR

Vid FNs miljökonferens i Nairobi i november diskuteras en rapport från Brasilien som avslöjar ett folk och miljö mord med CIA/ Pentagon inblandade i Amazonas-området. I närheten av staden Tucurui vid floden Toncantin med källor kring Brasília bygger statliga Electronorte en kraftverksdam, men tillhörande vägar och kraftledningsgator.

Tusentals kvadratkilometer djungel skall ställas under vatten, träd och vegetation måste bort liksom de indianer som bor eller nomadiserar i området. Brasiilianska företag klarade inte operationerna.

Pentagons specialfirma för kemiskbakteriologiska produkter Dow Chemicals tog tillfället i akt för att testa två nya medel för att förinta regnskogar, etc. Kraftverksbygget blev ett bra svepskäl.

Professorn i toxikologi Alisario Couto Bastos och dr Sebastiano Reginaldo da Silva Pineira upptäckte att i de besprutade områdena bodde två indianstammar, som nu är helt försvunna. Kring 7 000 människor kan ha dödats under ett par års tid. Experterna fann att de medel, som använts här, liknar dem som USA använde i Vietnam: Tordon eller Agent Orange med Dioxin 2378 och tetrakloridi-benspardioxin. Förutom att döda växtligheten orsakar dessa medel nervskador, lever-cancer, hepatit och svåra kvinnosjukdomar.

Källa: APN, m fl.

PERU: 40 indianer dödade av skogsbolag

LIMA, 4 oktober (NV) — Vid indianernas Världskongress i Panama avslöjade sydamerikanska indianrådet att ett fyrtio-tal indianer från stammarna Piro och Pano dödats av beväpnade patruller från ett skogsbolag i området. Indianerna sköts ned då de försökte förhindra att bolaget olagligt ockuperade deras mark.

Jaime Daguer, den peruanska representanten vid kongressen förklarade att antalet dödade indianer i Peru uppgår till många fler, eftersom utländska bolag vill komma åt naturrikedomar i Perus djungelområden. Enligt Daguer har dessa mord heller aldrig under-

sökts av polisen som istället många gånger stöder de paramilitära gruppernas attacker mot indianstammarna.

Minister i eldstrid

LIMA, 17 september. Peruanska polisen arresterade över 1 800 personer i en "preventiv uppspärningsaktion" efter att kommunikationsminister Carlos Pestanäs hus hade attackerats av okända män med sprängbomber som anställde stora skador. Attacken slogs tillbaka av vakterna. Ministern deltog själv med maskingevär. Det antas att attacken organiserats av gerillagrupperna Sendero Luminoso.

Pinochet i Guinness

I 1984 års upplaga av Guinness Rekordbok tilldelas Chile ett världsrekord: Chile är landet med största utlandsskulden per capita: 17 miljarder dollar på en befolkning på 11,5 miljoner. Detta var i juli 1983. Nu är utlandsskulden uppe i 20 miljarder, dvs 16 000 kronor per person.

Läget i Centralamerika

USA har dramatiskt trappat upp det militära hotet mot Centralamerika. Trycket inte bara mot Nicaragua, utan mot hela regionen, har ökat. Sandinisterna har mobiliserat hela befolkningen inför en upptrappning av kriget från USA:s sida. Kanske kommer en sådan upptrappning i form av en blockad, kanske i form av en direkt invasion, eller på något annat sätt.

Den 12 november gick honduranska trupper in i Morazanprovinzen i El Salvador. FMLN-FDR ser detta som ett sätt för USA att söka ta det militära initiativet inför andra förhandlingsrundan mellan Duarte och fronten.

Vi i den europeiska solidaritetsrörelsen måste svara på USA upptrappning av kriget!

Stockholm den 15/11 -84
SAMCA

FRITJOF FÄLLD

Ibland går hut hem. Fritjof Haglund, känd kommunistförfattare, fälldes i radionämnden för att ha jämfört sandinisterna med nazister och Internationalen med Horst Wessel Lied... (Herren i hagen.)

Chilebulletinen 21

Nya arbetstillfällen!

CHILE: Gruvarbetarna återupptar hungerstrejk

SANTIAGO, 4 oktober (NV) Sex gruvarbetare vid statliga koppargruvföretagen har återupptagit en hungerstrejk med krav på återanställning. De avskedades i samband med en protest i juni i fjol. Hungerstrejken är på obestämmd tid.

De sex är samma som i april i år hungerstrejkade i över en månad. Då riskerade flera av dem livet i sin aktion. Hungerstrejken avbröts efter att CODELCO lovat katolska kyrkan ta upp nya förhandlingar. Förhandlingarna bröt samman utan positiva resultat.

Gruvarbetarna har deklarerat att de inte tänker avbryta sin aktion med mindre än att de blir återanställda.

En grupp ledare från CNS (Fackföreningscentral) ockuperade igår ILO:s kontor i Santiago.

CHILE

I en rapport som FFI sänt till ILO tar man upp terrorn mot fackföreningarna i Chile.

1983 miste 407 människor livet, 15 070 arresterades pga politisk eller facklig verksamhet.

Kopia kan fås hos ChK.

Tillbakavisar kritik

SANTIAGO, 2 nov (NV) Inrikesminister Jarpa fördömer den kritik som uttalats av franska och italienska regeringarna och olika politiska partier i Europa mot diktaturens repression under protestdagarna 29 och 30 oktober.

USA:s regering uttryckte för två dagar sedan oro över den försämrade situationen i Chile och kritiserade regeringens repression, samt tillade att eftersom USA:s intressen kan komma i fara är det möjligt att man måste "se över sin politisk gentemot Chile".

Violeta Parra

HASTA CUANDO

*Hasta cuándo está en la mar
devorando al chiquitito
el de las aletas largas,
como rifle en su millico?*

*En la mar hace falta
—como en la tierra—
un jurado que juzgue
la sanguijuela.*

*La sanguijuela sí,
el tiburón,
traga y traga la sangre
del camarón.
Mata como si nada
el pez espada.*

(Cueca)

HURU LANGE AN

*Huru länge än i detta hav
skall den lille jämt bli uppäten
av dessa bestar
/med långa fenor
så likt gevären
/hos våra knektar?*

*I ett hav borde finnas
— liksom ock här på jorden —
någon domstol som dömd
den som suger ut blodet*

*Blod-, blodigeln ja,
glupsk som en haj,
dricker och dricker av blodet
av krabbans blod.
Också svärd fisken dödar,
njuter att döda.*

IE

(rytmisk översättning)

— Var inte oroliga, jag har min gitarr. Jag kan försörja mig själv, sa hon när hon för första gången kom till Santiago som 15-åring.

"I början spelade hon ganska dåligt, men det blev bättre med åren", mins någon. Hon fick till och med medaljer — som dock alla hamnade i byråådan: "De går ju inte att äta...". Känd i hela världen för sin sång

ville hon ändå aldrig kallas "artist" eller köpslå om sin konst med en borgarklass, som såg ner på henne för allt hon representerade, som kvinna, fattig, konstnär och revolutionär.

Vem var hon denna latinamerikanska, Chiles kanske genialaste och folkkäraste musiker?

Violeta Parra föddes 1917 i den lilla byn San Carlos Nuble i södra Chile i närheten av staden Chillán. Fadern var folkskolelärare och modern en bonddotter av indiansläkt. Som barn fick hon arbeta i jordbruket och med sysslorna i hemmet. Redan i tolvårsåldern spelade hon dock gitarr och komponerade. Nyss fyllda 20 begav sig Violeta till Santiago och måste tjäna sitt uppehälle genom att sjunga på barer och restauranger i fattigkvarteren. Där sjöng hon populärvisor. 1937 gifte hon sig med en järnvägsarbetare. I äktenskapet föddes Isabel och Angel, som idag för hennes sånger vidare. Violeta var alltid på resa i Chile. Hon uppträdde på cirkus och teatrar, hon samlade gamla sånger och folkvisor. Dessa teman kom senare att bli hennes inträdesbiljett till det hon helst ville ägna sig åt.

Att visa denna folkmusik som fanns där, på den chilenska landsbygden, endast känd av dess utövare, framförallt bland gamla lantarbetare som sjöng på barnbegravningar, bröllop och folkliga fester, blev hennes passion.

Sjöng om orättvisan

Med stort talamod samlade hon den ena sången efter den andra i lantarbetarnas reportoar ända ner till ön Chiloé. Hon arbetade oupphörligen och hennes äventyrlusta fick henne ständigt att lämna Santiago. Med sin bandspelare, en gitarr och önskan att fortsätta ett arbete som ingen tidigare hade gjort.

Violeta blev alltmer engagerad i de stora samhällsfrågorna. Hon sjöng mot orättvisan, inte för att underhålla. Hon sa en gång: — Jag sjunger om skillnaden på sanning och lögn, något annat är inte värt att sjunga om! Detta var en övertygelse hon behöll till sin död.

1953, efter att ha färdats genom hela landet och efter att ha lärt känna en folklig publik som förstod sig på musik, började Violetas skapande begävningsform. Hon blev bjuden till Pablo Nerudas hem, och hon visade vad hon skapat av det chilenska folkets musik. En stor vänskap växte fram mellan de två genierna. Men det var fortfarande lång väg kvar till den Violeta Parra vi lärt känna. En radiostation, "Radio Chilena" skrev kontrakt med henne för en programserie. Därigenom befästes hennes musik i landet.

Paris

1954 fick hon Caupolicánpriset ett viktigt erkännande för sin forskning och sitt arbete med att sprida folkmusiken. Hon blev inbjuden till Ungdomsfestivalen i Polen och hon besökte därefter flera länder, bl.a. Sovjetunionen. Två år levde hon i Paris och spelade in sina första skivor. 1956 återvände hon till Chile. Året därpå finner vi henne i Concepción där hon arbetade på universitetet. Hon hade nu möjligheter att göra skivinspelningar. Där skapade hon också ett konsthantverksmuseum som hon ledde.

1958 var hon åter i Santiago, en ny konstnärliga sida hos henne hade börjat blomstra. Hon målade och vävde, men slutade därför inte att sjunga och resa. Hennes liv var som en virvelvind. Hennes tankar vilade aldrig och texter och melodier, flödade som vatten ur en källa.

Stor poesi

Varje tema innesluter en del av Violeta. Det är sina upplevelser hon omvandlar till noter och texter med stor poetisk skönhet. 1960 förälskade hon sig i en schweizare, Gilbert Favre, som starkt intresserade sig för sydamerikansk folkmusik.

1961 reste hon till Buenos Aires och sedan till Europa tillsammans med sina två barn, Isabel och Angel. Hon deltog i Ungdomsfestivalen i Finland, besökte Sovjetunionen, Tyskland, Italien och Frankrike. Återigen stannade hon i Paris i tre år.

1964 hade hon en utställning i Louvren med serieteckningar, oljemålningar, tygtavlor och stålträdsskulpturer. I juni -65 återkom hon till Chile. I Santiagos utkanter, stadsdelen "La Reina" (drottningen) satte hon upp ett tält, som en cirkus, som hon kallade Drottningens tält. Hennes önskan var att skapa ett centrum för den folkliga (folklore) kulturen.

Livsglädje och förtvivlan

Violeta var en människa som kastades mellan starka och häftiga känslor. Eufori och förtvivlan, en passion för rättvisan och konstnärlig stränghet och stolthet möttes i hennes person. Var det som en protest mot kommersialism och kulturellt förräderi — folk kom inte längre till hennes tält i La Reina — eller var det i en attack av svartsjuka och förtvivlan som hon den 5 april 1967 sköt sig i tidningen?

Vi kommer aldrig att få veta. Hon var ensam i tältet. Många år senare skulle vi lära känna hennes bok. En bok som handlar om hennes liv och hennes kunskaper om folkets kultur. Det var ett farväl för alltid. Hennes Tack till livet.

Levande konst

Den tradition som Violeta anknyter till är de sociala och politiska poeternas. Men i hennes dikt får den en djup artistisk ton, utan intellektualism, väl förankrad i ett folkligt förnuft. Hon lyckas på ett mästertligt sätt hitta denna jämvikt utan att snudda vid det vulgära. Varje folklig sångare eller musiker kommer förr eller senare i beröring med hennes levande konst. Inte minst genom det engagemang som hon uttrycker i sin diktning. Hennes kraft är universiell. Hennes röst och gitarr är förknippade med framtiden.

Violeta Parras banbrytande gärning har varit en förutsättning för uppkomsten av den sångtradition som nu kallas Canto Libre de América, "Amerikas Fria Sång", där vi finner så framstående samhällskritiska artister som Daniel Viglietti från Uruguay, Mercedes Sosa från Argentina och gruppen Quilapayún från Chile.

Violetas sånger har i dagens Latinamerika fått en aktualitet starkare än någonsin.

CARLOS ALBERTO MUNOZ

Översättning: Viveca Monti

Jag vill tacka livet

Gracias a la vida

Långsamt, "talande".

Violeta Parra, sv. text Eva Melin—Jan Hammarlund.

Gracias a la vida que me ha da-do can-to.

Mi dió dos lu-cer-os que, cuando los a-bro,

perfecto di-tingo lo negro del blanco

y en el alto. cielo su fondo estrell-ado

y en las multi-tudes el hom-b-re que yo amo.

En av Violetas sista sånger, till charango. Prova gärna gitarr med capo högt upp, så man får en ljus, mjuk klang. Sången sjungs ganska orytmskt, nästan reciterande.

Jag vill tacka livet för allt som det gav mej,
det gav mej mina ögon där gryningsljuset leker,
så jag kan skilja tydligt det svarta från det vita
och hela himlen ser jag med alla rymdens stjärnor,
och i mängden av människor ser jag den jag älskar.

Jag vill tacka livet för allt som det gav mej,
det lät mej kunna höra om natten och om dagen,
regnet som slår mot marken, syrsor och fågeldrillar,
hammare och turbiner, och hundarna som skäller
och den ömmaste rösten ifrån den jag älskar.

Jag vill tacka livet för allt som det gav mej,
det lät mej kunna tala och gav mej alfabetet
så jag har ord för tankar jag kan tänka och nämna,
för moder, vän och broder och för ljuset som glöder
och skimrar över vägen där min älskling vandrar.

Jag vill tacka livet för allt som det gav mej,
jag fick min långa vandring på mina trötta hälar,
och jag har gått genom städer, genom mjuka vatten,
längs stränder, genom öknerna, över berg och slätter,
ditt hus och din gata och dina trädgårdsgångar.

Jag vill tacka livet för allt som det gav mej,
det som gav mej ett hjärta som spränger sina gränser,
när jag studerar frukten av en mänsklig hjärna,
och när jag ser det goda vitt skilt ifrån ondskan,
när jag ser dina ögon som på djupet klarar.

Jag vill tacka livet för allt som det gav mej,
för det har gett mej skrattet och det har gett mej gråten,
så jag kan skilja glädjen ifrån den tunga sorgen,
det är de båda ämnena som formar mina sånger,
och era egna sånger, som blev mina sånger,
sångerna som är allas, mina egna sånger.

Detta är en av 17 av Violeta Parras mest kända sånger som samlats i häftet I CENTRUM AV ORÄTTVISAN, utgiven av Chilekommittén. Jämte spansk originaltext finns den svenska översättningen av Jarl Hammarlund mfl samt en biografi och musikaliska kommentarer 36 sid., ill, vårt pris 40:-